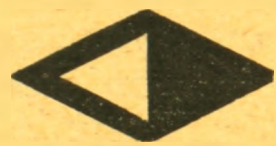

DR KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

Megsemmisítette a községkerületi bíróság a budai deklarációt

Sós Endre panasziratának sikere.
— Milyen vallású Pirandello? — Az
orthodox országos iroda deklará-
ciója. — Az Antikrisztus. — Blas-
fémia vagy tudatlanság. — Deutsch
Ernö dr. reminiscenciái. — Ameri-
kai rabbi, mint hirdetési ügynök. —
Olvasom . . . Nem olvasom . . ! —
Riportok. — Hirek.

Hitközségi hírek

A GAZDASÁGI SZAKBIZOTTSÁG ÜLÉSE. A pesti izr. hitközség gazdasági szakbizottsága november 25-én vasárnap délelőtt tartotta költségvetési ülését Vértés Emil előljáró elnökle mellett. Bokor Izsó főtanácsos, ügyosztályi előadó terjesztette elő a költségvetés magyarázatával szolgáló jelentését, amely egyúttal áttekintést nyújtott a hitközség valamennyi intézményének dologi kiadásairól. Az ügyosztály tagjai közmegelegedéssel fogadták a jelentéseket és köszönetüknek, elismerésüknek adtak kifejezést Vértés Emil előljáró, valamint munkatársai iránt a közösség érdekében kifejtett munkásságukért.

A JÓTÉKONYSÁGI ÜGYOSZTÁLY ÜLÉSE. A Pesti Izr. Hitközség jótékonyági ügyosztályának szakbizottsága a hónap 26-án, hétfőn délután tartotta költségvetési ülését a szakbizottság nagyszámú tagjainak, valamint a körzetek és a nőegyletek vezetőinek részvételével. Dr. Zahler Emil előljáró részletesen beszámolt az ügyosztály évi nagy munkájáról, melyben az ügyosztály tagjai buzgón kivették részüket. A folyton fokozódó nyomor nagy feladatot ró az ügyosztályra és ezt a tagok csak úgy tudják végezni, ha megkettőzött buzgalommal állanak az ügy szolgálatában. Dr. Zahler Emil előljáró köszönetet mondott az ügyosztály tagjainak, továbbá Molnár Gyula és Klein Miksa előljáróhelyetteseknek és Galambos Jenő főtanácsosnak a nagy munkáért, melyet egész évben a szegények gondozása körül kifejtettek. Molnár Gyula előljáróhelyettes jelentést tett a most folyó felruházási akcióról, amelynek keretében közel ezer gyermek részesül felruházásban. Klein Miksa előljáróhelyettes az ügyosztály havisegély akcióját ismertette, bejelentvén, hogy érdemes elaggott és munkaképtelen családoknak az ügyosztály állandó havisegélyt nyújt. Ily rendszeres segélyben részesülők száma 945. Galambos Jenő főtanácsos, az ügyosztály előadója ismertette az 1934. évben felhasznált pénzbeli és természetbeni segélyek számadatait, valamint az 1935 évi költségelőirányzatot. Dr. Zahler Emil előljáró ezzel kapcsolatban beszámolt azokról a nehézségekről, amelyek az egyre növekvő nyomorúság folytán a jótékonyág munkájára hárulnak. Ép ezért szükséges, hogy a társadalom is bekapcsolódjék ebbe a jótékony munkába, mert az ügyosztály a tél folyamán csakis a társadalom tagjainak áldozatkészségével lesz képes nehéz feladatát megoldani. A szakbizottság nevében Rosenberg Sándorné és Guttmann Mór fejezték ki a bizottság köszö-

netét dr. Zahler Emil előjárónak azért a fáradhatatlan munkásságáért, melyet az ügyosztály élén kifejt, hangoztatva, hogy a további nagy munkára mindenkor szeretettel fognak rendelkezésére állani.

AZ ORSZÁGOS RABBI EGYESÜLET élénk tevékenységet fejt ki a hazai zsidóság vallásos életét fejlesztő, elmélyítő munkájában. A november 1-én tartott tisztújító közgyűlés eredménye: elnökké ismét dr. Hevesi Simon pesti vezető-főrabbit, alelnökké, dr. Kiss Arnold budai vezető-főrabbit és dr. Bernstein Béla nyiregyházi főrabbit, ügyvezető alelnökké dr. Groszmann Zsigmond pesti, titkárrá dr. Kálmán Ödön kőbányai, pénztárossá dr. Friedmann Dénes ujbpesti, jegyzőkké dr. Winkler Ernő nagykanizsai, dr. Beneschofszky Imre budai, dr. Láczer Dénes pest-zuglói, ellenőrré dr. Hevesi Ferenc pesti rabbit választotta, a közgyűlés. Az eddigi tiszteletbeli tagok, dr. Löw Immanuel és dr. Blau Lajos mellé dr. Guttmann Mihály szemináriumi rektort választották.

A LIPÓTVÁROSI TEMPLOMKÖRZET megalakulása november 18-án zajlott le a Csáky utcai templomkörzet alakuló ülése, hol Blum Ödön szertartásügyi előljáró üdvözölte az újonnan kinevezett körzeti elnököt Stern Sándort, aki lelkes beszédben köszönte meg a megtiszteltetést. Ezután dr. Gál Jenő országgyűlési képviselő ragyogó szónoklattal üdvözölte az új elnököt. Beszédét e szavakkal fejezte be: „Ne szégyeljük, de jogos büszkeséggel mutassuk meg, hogy zsidók vagyunk.” Az óriási tetszéssel fogadott szónoklat után a körzeti választmány közfelkiáltással megejtette a tisztujítást. Helyettes elnök lett: Komját Ernő, alelnökök: dr. Farkas Samu és dr. Spitzer József, körzeti előljárók: Breuer Gusztáv, Just Emil, dr. Lengyel Lajos, Memess Henrik, Szöllösi Zsigmond és Markovits Ignác. Helyettes előljárók: Zala Zsigmond, dr. Győri Emil, dr. Haas Bertalan, Hegedüs Izsó, dr. Sallai Ábris és Ullmann Antal. Ezzel véget ért az ünnepélyes ülés.

A VII. KER. TEMPLOMKÖRZET hasonló ünnepélyes körülmények közt alakult meg. Dr. Blum Ödön előljáró, mélyen szántó avató beszéde után a választmány megejtette a tisztujítást. Helyettes elnök lett: Elek Artúr; alelnökök: Mezőfi Vilmos és dr. Hamvai Sándor. Szertartásügyi előljáró lett ismét a már eddig kitűnően bevált Wilhelm Fülöp. Az ülés dr. Schwarz Benjámint körzeti rabbi Isten áldásával ért véget.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Orthodox és neológ szigetek

Az új kongresszusi szabályzat létesítésével és letárgyalásával kapcsolatban az országos elnök egyik főmunkatársa dr. *Munkácsi Ernő* hitközségi főügyész cikket írt, amelyben a szabályzat egyik érdekes vonatkozásáról tájékoztatja a nyilvánosságot. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a magyar neológia és orthodoxia között eddig is uralkodott harmónia még tökéletesebbé tétessék az új szabályzat által, amely a neológia és az orthodoxia között mindenféle surlódást eliminál és a két szervezet között ideális összhangot teremt. Eddig-élé sokszor előfordult, hogy a neológ hitközségekbe letelepedett orthodox emberek lelki kényszerbe kerültek a hitközség intézményeivel szemben, amennyiben nem találták eléggé rituálisnak a metasztést, az Istentisztelet rendjét sem tartották teljesen a tradíció szellemében valónak és nem felelt meg nekik a reverendában megjelenő, vagy szemináriumot végzett rabbi sem és így arra igyekeztek, hogy a hitközség keretén belül külön imaegyesületet alkothassanak, ha már nincs elég anyagi erejük a teljes kiválásra. Az imaegyesületek keletkezését az anyahitközségek — érthető okokból — nem nézték jó szemmel. És ugyancsak érthető okokból az országos orthodox iroda elősegítette az orthodox hívek törekvését. Ebből a legjobb akarat mellett differenciák támadtak, mivel hogy intézményesen nem volt rendezve a dolog.

Az új szabályzat ezt a surlódási felületet megszüntette és a támadható ellentéteknek elejét veszi. Ezentul orthodox imaegyesületek keletkezése ellen, ha a szükséges formalitások be lesznek tartva, nem fognak akadályokat gördíteni. Ezzel szemben az orthodoxia is tanúsított előzékenységet. *Ezentul az orthodox hitközségek területén is megengedik a neológ érzelmű tagok imaházi tömörülését.* Aki a dolgokat és viszonyokat ismeri Magyarországon, az meg fogja állapítani, hogy az orthodoxia ezen engedménye tulajdonképpen csak egy szép gesztus. Mert miről lehet szó? Legfeljebb arról, hogy az

országban a legjobb esetben két-három nagyobb orthodox hitközség területén alakul egy kis neológ sziget. Miskolcon, Balassagyarmaton, Kisvárdán és esetleg Pápán összeállana egy csomó intellektuel és oly Istentiszteletet rendeznének, ahol kellő műveltségű, rabbiszeminariumot végzett rabbi, magyar nyelvű prédikációkat tartana. Ez valószínűleg a nagy ünnepeken kívül alig egy párszor történék az évben. Azonban alig hihető, hogy a nagy orthodox hitközségek területén ilyen csoportosulások, imaegyesületek valóban létesülnének. Hisz az ünnepek kedvéért nem érdemes áldozatkésztséget igénylő állandó intézményt létesíteni. Orthodox hitközségben lakó intellektuelek nem járnak templomba, vagy azért, mert nem érzik jól magukat a többi hivek között, vagy azért, mert nem érznek lelki szükségletet erre. Neológ községekben az intelligencia jobban érdeklődik a zsidóság szellemi tartalma iránt, mint a kispolgárok, orthodox hitközségben ez megfordítva van. S éppen ezért az orthodox hitközségben lakó ügyvédek, orvosok, tisztviselők nem fognak komoly áldozatot hozni, hogy jobban élvezhessék egy-egy ünnepi prédikáció szezoncikkét. Orthodoxoknál ez természetesen másképen van, amikor ők külön imaegyesületet akarnak alakítani, akkor a mindennapi lelki-szükségletéről és életformájukról van szó és ezért áldozni is tudnak.

Ami most már az országos neológia és orthodoxia vezetői között létesült megegyezést illeti, az orthodoxia jogi szakértője dr. *Reiner Imre* egyik cikkében ugyan nincs megegyezéssel, mert bizonyos kérdésekben ellentéteket lát még, de a neológia vezetői tudják, hogy az orthodoxia engedménye tulajdonképpen csak papiron marad, ezzel szemben ők valódi, az életbe átvihető engedményeket tettek. Hogy megegyedtek elvi engedményekkel, ez azt bizonyítja, hogy a felekezeti közéletben a két párt között lojalitás és harmónia uralkodik. Nem is kell nagy képzelő tehetség, hogy elgondoljuk, hogy 25 évvel ezelőtt ilyen kérdés tárgyalásánál hogy felvonultak volna a nagyágyuk: az egyik oldalról dr. *Mezey Ferenc*, élesen, a másik frontról *Hartstein Lajos*, hasonló élességgel és a sok hühó után — az eredmény semmi sem lett volna. *Most pedig örüljünk, hogy kevés a hühó és megvan az eredmény: a béke és megérett.*

Olvason

A német propaganda minisztérium november 20-án kibocsátott rendelete a zsidó kereskedők, illetve üzletek ellen fennálló bojkottot a karácsonyi vásár tartamára felfüggesztette.

Olvason

A pápa védnöksége alatt álló első nemzetközi katolikus jogi kongresszus római ülésén egy zsidó tudós: *Mario Falco*, a milánói egyetem rendes tanára előadást fog tartani a kánonjog és a zsidó jog közti kapcsolatáról.

Zsidó analogiák

Bangha beszédéhez

Bangha Béla jezsuita páter, aki a múlt évben a zsidók számára tartott előadást a katholicizmusról, a múlt hetekben ismét előadást hirdetett, amely a zsidóknak „is” szól. Már mindjárt itt leszögezhetjük, hogy ezt a célt elérte. Minden zsidónak kellene olvasni az előadást, de gondolni kellene arra, hogy tulajdonképpen téritési beszéd s ki kell eliminálni a kimondott katolikus dogmáknak beleszövését és akkor világosan látja, hogy a keresztény vallásosság forrása mégis csak a zsidó vallásosság. Ennek illusztrálására Bangha Béla egyes kijelentéséhez oda fűzzük a zsidó analogiát.

Előadásának bevezetőjében megállapítja: a katolikus ember legfelsőbb vallási kötelezettsége, az Isten szeretete. - Hogy az „Ahavas Hasém” a zsidó hitnek és erkölcsnek alapja, az a közhely a bibliában, a talmudban és a vallásfilozófiában.

Jehuda Halévi ismert zsidó vallásfilozófus, a bibliát nem filozófiai, elméleti törvénykönyvnek tartja, amelyről lehet vitatkozni, hanem konkrét történelmi tényeket regisztráló könyvnek, amely tények kötelezik a zsidóságot és fölöslegessé teszik azt, hogy a zsidóság a filozófia előtt igazolja magát. Bangha ezt következőképpen fejezi ki: „Az ószövetség történelmi dokumentuma annak, hogy Isten kinyilatkoztatta magát, csodálatos dolgokat művelt, parancsokat adott és kötelezéseket szabott gyermekeinek. Már maga az amit a zsidóság történelme mutat világcsoda. Ugyanez a zsidó filozófus mondja: A kinyilatkoztatás „isteni valami”-je először egyes embereknél volt meg, Jákobnál tizenkét fiára ment át és utána azután a Szinaj hegynél egész Izraelre. Fordítsuk át ezt a gondolatot a katholicizmus nyelvére, akkor azt kapjuk, amit Bangha páter mond: „Krisztus nemcsak egyedül egy emberre bízta tanait, hanem tovább ment és nem izoláltan, hanem szociális

értelemben kívánta az egyház kialakulását. Azt akarta, hogy egy nagy tömörület és gyülekezet legyen hiveinek egyeteme. Ezért adta gyülekezetének fordításban az Ecclesia nevet, ami megfelel a zsidóságban a synagoga fogalomnak.” — (Aki tehát ezentul gunyosan fogja említeni „nem vagyunk zsinagógában,” az Bangha fejtegetése szellemében vét az egyház fogalma ellen.)

Hadd emeljük ki az előadásból következő tanítást: „A tizparancsolat minden pontja, mint például: Felebarátod ellen hamis tanuzást ne tégy, parancsa nem csak azért kötelesség, mert az ilyen cselekedet jellemtelenség, hanem főként azért, mert az Isten ezt megparancsolta és kötelességgé tette.” Erről a kérdésről a zsidóságban a racionalisták és a pietisták, kabbalisták vitatkoztak. A racionalizmus főképviselője: Rabbi Mose ben Majmun szerint az ember az általános erkölcsi törvényeket elsősorban azért gyakorolja, mert ezek az emberi természetből folynak, ellenben a pietisták azt tanítják: még a társadalmi, embertársaink iránti törvényeket csak azért tartjuk, mert Isten rendelte így. A jezsuita páter tehát inkább a kabbalistákhoz húz. — Lapunk szűk kerete nem engedi, hogy bővebben foglalkozzunk a beszéddel, de az eddigiekből is kiderül, hogy a kitérteket is meggyőzhette arról, hogy régi vallásukban milyen kincset birtak, a kitérni óhajtokat pedig felvilágosítja arról, hogyha nem anyagi előnyöket akarnak elérni, akkor csak maradjanak szépen zsidóknak. Hisz Bangha páter előadásában egyetlen egyszer sem hangzik vissza a régi babona, a zsidó „bosszuálló Isten”-ről.

RADIUS FILMSZINHÁZ, Nagymező utca 22—24. Telefon: 22 0—98. Előadások kezdete: 3, 5, negyed 8, és fél 10 órakor.

Bata nem zsidó, ellenben Pirandello zsidó

A német antiszemita vezetők nem nagyon válogatósak az eszközökben a zsidók ellen való uszítás tekintetében. Ami rossz történik a nagyvilágban, azt a zsidóknak tulajdonítják, mi jót azonban a zsidók csinálnak, azt elvitatják tőlük.

Ime a legujabb esetek, amiket a németországi lapokból szedtünk ki. Németországban nem szívesen látják a világhírű cseh Bata cipőgyár terjeszkedését nemcsak azért, mert nagy konkurrenciát csinál a német cipőgyáraknak, hanem politikai okokból sem. Ezt az ellenszenvet is a zsidók ellen használják ki a gyűlölködő antiszemiták, mert a Stürmer azt írja és Streicher egyik beszédében is azt állította, hogy Bata zsidó. Der Bata-Jude, olvassuk a Stürmerben. Az egyik zsidó egyesület most nyilatkozatot tett közzé, hogy Bata nem zsidó és soha semmi ivadéka nem volt zsidó.

Node látjuk ennek az agitációnak az ellenkezőjét is. A napokban kapta meg Pirandello, a híres olasz író a Nobel-díjat. A német lapok nagy magasztalásba

fogták, már csak azért is, hogy Mussolininek kedveskedjenek és dicsőítsék Pirandello szellemét. Igen ám; csak hogy Pirandello zsidó, amit azonban csak pár nap múlva fedeztek fel, holott a zsidóság egyik legutóbbi hatalmas propaganda-irata a zsidó világnagyságok között közli Pirandello arcképét is. A német lapok egyszerre elhallgattak Pirandelloval. Azt a politikai óvatosság megtiltotta, hogy most a másik végletbe csapjanak és elkezdjék szidni a Nobel-bizottságot, amely még ma is, a fajvédelem korszakában egy zsidónak adta ezt a díjat, mert ezért ez alkalommal Mussolini is megnehezített volna, minthogy ő minden joggal büszke arra, hogy egy olasz író nyerte el ezt a gyönyörű megjutalmazást, ennél fogva a hallgatás taktikájához folyamodtak.

Igy történik, hogy a mi rosszat nem zsidók csinálnak, azt rákenik a zsidókra, ami jót pedig a zsidók csinálnak, azt legalább is elhallgatják. És ez még a jobbik eset. Mert sokkal gyakrabban megtörténik, hogy a jóról is kiderítik inkább, hogy rossz, mihelyst zsidók műve valami.

Egy katolikus hang

A bécsi „Paulus-Werk“, mint Pál apostolra célzó neve is mutatja, a zsidókat meg akarja téríteni, de azáltal, hogy hirdeti a vallás erejét a zsidók között is és így reméli, hogy a vallásos zsidók közül is áttérnek majd a kereszténységre, nem csak az érdeket hajhászó vallástalanok. Most jelent meg ennek a célnak szolgálatában álló folyóirat „Die Erfüllung“. A katolikus lapot rendkívül módon aggasztja, hogy Bécsben az esetleg bekövetkező náci terror miatti félelemben tulsok zsidó áttér, ami az egyháznak igen kétes értékű meggyarapodása. Az új lap tehát a zsidókat figyelmeztetni akarja, hogy az ő saját vallásukban, katolikus szempontból, milyen nagy értékek vannak. A lap szerkesztői szerint hirdetni kell: „a mai európai erkölcsért és kulturáért a zsidóság és a

kereszténység egyaránt felelősek.“ Innitzer hercegérsek támogatja ezt a törekvést, mint az igazi vallási béke előhírnökét. Hosszu fejtegetést közöl a hírneves Bichlmajer jezsuita páterrel, aki azt hangoztatja: „A zsidó kérdést tárgyalni kell az emberiség és az igazság alapelve alapján, amelyek a katholicizmusra is kötelezők: a keresztények legyenek igazi keresztények, a zsidók legyenek igazi zsidók és azon felül legyenek első sorban emberek.“

Olvason

A Motion Picture Almanach 1934-35-ös évfolyamából megtudhatjuk, hogy Amerikában a könyvpiac on ezidő szerint még mindig a bibliának van a legnagyobb sikere. Hiteles adatok szerint ugyanis ez évben nyolcmillió példányban vásárolták a bibliát Amerikában.

ANTIKRISZTUS

Az emigrációban élő világszerte ismert Josef Roth most megjelent könyve: Az Antichristus, a könyvpiac nagy szenzációja. A könyvnek a zsidókra vonatkozó fejezetének első részét a Szombat előbbi számában közöltük. „Laikus prédikáció a zsidógyűlölők számára” címmel. A következőkben adjuk a folytatást és felhívjuk a Szombat olvasóit, hogy az előző számban megjelent cikket olvassák el figyelemmel, mert ez az átlagírók közül magasan kiemelkedik.

Tovább mentem a zsidók között és minden, amit láttam, megerősítette meggyőződésemet, hogy tudniillik köztük is van jó és rossz, éppen úgy, mint ahogy hétköznapjaik és ünnepeik vannak.

És az egyik kisvárosban láttam egy ünnepüket, a legnagyobbat: az engesztelő vagy bűnbánati napot, amit a zsidók Jom Kippurnak neveznek.

De a Jom Kippur nem engesztelő nap, hanem a bűnbánat napja, nehéz nap, aminek 24 órája egy év vezeklését zárja magába.

Előestén kezdődik, 4 órakor délután. Olyan városban, ahol a lakosság zöme zsidó, úgy közeleg ez a legnagyobb ünnep, mint valami komor vihar, mint mikor viharos tengeren gyöngye hajón utazunk.

Az utcák hirtelen elsötétednek. Minden ablakból pisla gyertyafény tör elő, a boltokat sietve, félénk kapkodással zárják be elvan leírhatatlanul szorosán, hogy azt lehetne hinni, hogy csak itéletnapon fogják újra kinyitni.

Általános búcsú ez minden világitól, üzlettől, örömeiktől, a természettől, az evéstől, az utcától és a családtól; a barátoktól és az ismerősöktől. Emberek, akik két órával ezelőtt még köznapi ruhában, közömbös arccal járkáltak, — átváltozva siettek az utcákon át az imaházba, nehéz fekete selymekbe és a rettentés halotti ruha fehérjébe öltözöttek, fehér harisnyában, bő papuccsal, lehajtott fejjel, imaköpennyel a karjuk alatt. És csendben, csendben. . . És ez a csend a különben keletiesen lármás városkában százszorosan nyomasztó.

Most minden apa megáldotta gyermekét, most minden asszony sírt az ezüstgyertyatartók előtt. Minden barát átölelte egymást és minden ellenség kibékült. Az angyalok kara most adta meg a kürtjeleket, az itélet napja van itt. Nemsokára felüti Jehova a nagy könyvet, amiben az

**MEINL
KÁVÉ
FOGALOM!**

év hűnei, büntetései és sorsai fel vannak jegyezve. . . És égnek a gyertyák eleve nekért és holtakért! A nagy imádkozás megkezdődött, a nagy bőjtölés már egy órával ezelőtt. Száz, ezer, tízezer gyertya égett egymás mellett, egymás mögött és olvadtan összehajoltak és egyetlen hatalmas lánggá egyesültek. Ezer ablakból tört elő a rikácsoló ima meg-megszakítva a lágy túlvilági melódiáktól. . . Fej-fej mellett állottak minden imaházban az emberek. Némelyik a földre vetette magát, sokáig úgy maradt, majd felállt, leült a kőpadlóra; leguggoltak, felugrottak, ringatóztak felső testükkel, a szűk helyen fel-alá rohángáltak — az ima extatikus órei. . . Egész házak voltak tele fehér halotti ingekkel, élő-halottakkal, kiknek száraz ajkát nem nedvesíthette meg egy csöpp víz sem és száraz volt a torka mindnek, aki itt fájdalmát és bűnbánatát kikiáltotta, nem ennek, hanem a másvilágnak.

Rémes tudat volt, hogy ebben a városban ma és holnap senki sem fog enni, sem inni.

Mindannyian szellemmé váltak. Minden kis szatócs emberfelettivé vált; mert ma Istenhez akart felérni. . . Mindenki kinyújtotta a kezét, hogy Isten ruhájának csücskét megfoghassa. Nem volt köztük különbség: a gazdagok olyan szegények voltak, mint a szegények. . . hiszen egyiküknek sem volt mit enni. Mind bűnös volt, és mind imádkozott. Szédület fogta el őket, hajlongtak, őrzöngtek, suttogtak, fájdalmat okoztak maguknak, énekeltek, kiáltottak, sirtak, nehéz könnycseppek gördültek az agg szakállakra és az éhség eltűnt a fájdalom előtt az ősi melódiák dallamában.

Megkérdeztem az embereket, akik a zsidók körül laktak és akik a zsidókat gyűlölték vagy lenézték, hogy vajon észrevették-e a zsidók istenfélelmét és jámborságát?

Volt az igaz emberek között, akiket

kérdeztem, egy igazságos zsidó ember és ez így szólt:

— Ne higgyen a gonoszoknak, akik körülöttünk laknak és akik ki akarnak irtani minket, — de ne higgyen a köz. tünk lakó hazugoknak és gonoszoknak sem.

— Álszentek vannak soraink között, — és az ember nem lesz jobb, inkább rosszabb, ha gyűlölet és balszerencse üldözi. Néhányan félnek Isten büntetésétől — azért imádkoznak. Még többen azért imádkoznak, hogy Isten megjutalmazza őket. Néhány görcsösen ragaszkodik az élethez és fél, hogy ebben az évben töröltetik az élők könyvéből. Félnak a haláltól, azért imádkoznak. Ismerek olyanokat, akik mihelyt az ünnep végét jelentő sófárhangot meghallják, sietnek a terített asztalhoz; jobban sietnek, mint előző napon Isten terített asztalához. Miért? Mert emberek, étel és ital kell nekik. Mások még jobban sietnek vissza gyanus üzleteikhez és gonosz gondolataikhoz. Miért? Mert azt hiszik, hogy Istent az egyetlen böjtnappal kiengesztelték, és amint mondani szokták, az Isten majd fél szemét becsukja átkozott cselekedeteik előtt. Voltak ilyen emberek már az őseink között is, akik azt hitték, hogy egy juhocska feláldozásával megvásárolták maguknak a bűnözés jogát. Ezek nem akarják az Istent kiengesztelni, — ezek megvesztegetni akarják Őt — áldott legyen a Neve! Még átkozottabbak ezek, mint az istentagadók! Hiszen ezek saját képmásukra készítettek egy istent, így hát ez nem is emberi formájú, hanem ördögi. És a legnagyobb bűn, amitől Isten óvjon: imádkozni Istenhez azért, hogy enyhén ítélje meg az igazságtalanságot.

— De a hiúság és dölyf is otthonos népünk között. Egyszer az történt velem, hogy a Jom Kippur egy idegen városban talált. Miután a város zsidói felismerték bennem a jámbor embert, meghívtak imaházukba. Elmentem és velük imádkoztam. Az imaház szép nagy terem volt — képekkel telefestett fala volt és szobrok is voltak benne.

— Miután vallásunk tiltja azt, hogy a templomban képek és szobrok legyenek, megkérdeztem, hogy miképen kerültek Isten házába a képek és a szobrok.

— És akkor azt felelték, hogy ez csak bérelt imahelyiség. Nekik állandó templomuk nincs, mert ők csak a főünnepeken imádkoznak, nem fizetődnek ki egy állandó templom. Igen, igaz, — szóltam ekkor — de ha nincs is állandó templom,

azért lehetne mindennap imádkozni ott. hon és éppen az Isten dicsőségét szolgáló épületen takarékoskodni — nem helyes dolog. És én tovább imádkoztam.

— De este, mikor megfújták a sófárt és az emberek kimentek az imaházból, a bejáratnál két tarka táblát láttam és az ajtó mellett egy pénztáráblakot. És láttam a pénztáráblak mögött egy csinos kifestett leányt, aki az embereknek jegyeket adott el. És sok hittestvér, aki velem együtt imádkozott, odament a leányhoz és vett jegyet. Azt mondták, hogy esznek valamit és máris jönnek vissza. Így is történt. Elmentek vendéglőkbe, ittak, ettek és visszajöttek, és abban a helyiségben, ahol három órával azelőtt még imádkoztak és böjtöltek, sőt ugyanazon a széken, — élvezték a lepedőn tovasuhanó árnyképek játékát.

— Az a férfiú, akivel nemrég a templomban beszéltem, meghívott másnapra vendégül. Elmentem hozzá, — gazdag emberhez mentem. Az Úr jóléttel áldotta őt meg, már csak ezért is tisztelettel voltam irányában. Kérdeztem tőle, — mivel foglalkozik. Mosolygott erre és így szólt: Az a nagy filmszínház, ahol tegnap imádkoztunk, az enyém. Én vásárolok meg a világ legelső filmjeit legelőször. Színházam befogadóképessége: 1500 személy. A helyiség kitűnően van szellőztetve. Meleg nyári napokon hűtve van, mert a padló alatt jeges pincém van és 100-nál több ventilátor működik. De a főünnepeken kiadom a színházat istentisztelet céljára. És ha nem lenne pénz a világon, akkor ingyen adnám oda!

— Ekkor láttam, hogy magával a Gonosszal állok szemközt. És én az ő házában imádkoztam és házában ettem. Ekkor rögtön elsiettem. . .

Ezeket beszélte el az igazságos zsidó ember. . .

KASZAB GYULA HALÁLA. A legnagyobb csendben, külső pompa nélkül, de őszinte gyász és fájdalomtól övezve temették el Kaszab Gyulát, akinek legszebb és legméltóbb dicsérete: jó ember volt. Kaszab Gyula Bécsben élt, ott is halt meg, de végső óhaja az volt, hogy Budapesten temessék el. A temetésen, melyen meghitt barátain kívül, két fivére: Kaszab Elemér és Zoltán voltak jelen, a szertartást Hevesi Simon vezető főrabbi látta el, Stern Samu elnök pedig megható beszédben búcsúztatta el a zsidóság érdemes h: lottját.

Budapesti ügétőversenyek December 2, 5, 8, 9, 12, 16, 19, 23, 26, 30. Kezdeté 1/23-kor

IN MEMORIAM:

Vadász Lipót — memento

Vadász Lipót, volt igazságügyi államtitkár, gróf Tisza István meghittje, az Izraelita Magyar Irodalmi Társaság elnöke emlékének áldozott az IMIT, egy arcképleplelézéssel kapcsolatos ünnepély keretében. Wertheimer Adolf hangulatos elnöki megnyitója, Vészi József nagyszabású emlékbeszéde rendkívüli hatást váltott ki a nagyközönségből. Amikor pedig Kozma Andornak 1917-ben „Vadász Lipóthoz” című ódájának rimeit Bartos Gyula, a Nemzeti Színház örökös tagja ajkáról elhangzottak, mélabús érzések ébredtek a zsidó hallgatóság szívében: „Hol vagyunk mi már attól, hogy zsidók államtitkárok legyenek és hogy elismert költők ódákat zengjenek róluk.” Az emlékünnepély általában nagyon tanulságos — az egyetemes közéletben szereplő zsidókra. Lám: Magyarország már elfelejtkezett

Tisza István barátjáról, a kitűnő szónokról, az igazságügyi államtitkárról, ellenben működésének egy egész kicsiny területén, az IMIT elnökségének terepnumán gyujtják fel a kegyelet mécsesét. A zsidókról, akik az egyetemes, szin-zsidó társadalomnak adták oda erejüket, csak a zsidóság emlékszik meg hála-lasan. Ki tudja a zsidókon kívül, hogy egy Horn Ede nevű kereskedelmi államtitkár volt? Fraknoi Vilmosnak, Csemegi Károlynak, Simonyi Zsigmondnak nevét a szakörökön kívül az átlagos műveltségű keresztény közönség nem ismeri, viszont minden intelligens zsidó ismeri nevüket és sajnálják, hogy ilyen kiválóságok kitértek. A külvilág elfelejtheti Vadász Lipót, a zsidóság nem. Az „In memoriam” mellett ott a „Memento”: Érdemes a zsidóságért dolgozni.

Blaszfémia és tudatlanság

Budán az unifikáció-ellenes párt röpiratát adott ki. A külső kiadás meglehetősen fésületlen. Látszik: Szegények. Kik állnak a párt élén? Nem derül ki a röpiratból, úgy látszik nem mernek színt vallani. Szegények. A füzet tartalmával nem akarok foglalkozni, hisz csak egy szemle különlenyomatát közli. A végén azonban van egy „eredeti” passzus, mely le akarja leplezni az unifikációs pártot és ezzel kezdi: „Ime a Sechina”. Mintha ez a rejtélyes szó, valami sötétségben bujkáló csoportot jelentene. Összetévesztették a „maffia” szóval. Nem tudják, hogy a Sechina isteni glóriát, dicsfényt jelent, hogy ezt a szót említik Maszkirnál, amikor elhunytaink lelkéért imádkozunk, hogy pihenjenek a Sechina oltalmában. És ezt a felemelő isteni jelzöt használják a sötétség jelzésére? Ez igazán blaszfémia és szégyen. Ha az unifikáció-ellenes párt valóban létezik, akkor mutassák meg röpiratukat akármelyik budai sámesznek, ő megmondhatja, hogy ezen a röpiraton — igazán nem nyugszik a —

Sechina, mert istenkáromlást követ el tudatlanságában. Tanulság: Felekezeti ügyekben nem lehet alkalmazni olyan íródeákot, aki nem tud arabusul.

Olvasom

Jüdische Volks-Hochschule címen Bécsben megnyílt egy zsidó tárgyú ismeretek közlésére célzó tanfolyam. Abban különbözik a pesti hitközségi szabadegyetemtől, hogy a bécsi városi hatóság felügyelete alatt áll, az előadók fizetést kapnak, és az előadások közérdekűek és rendszeresek. (Egynéhány kollégium: A zsidóságban uralkodó jelenlegi áramlatok; Zsidók az osztrák jogéletben A templomi kántori ének fejlődése példák bemutatásával.)

OTVÁSOM... NEM OTVÁSOM...

OTVÁSOM

A „Messenger of Businessstonn”

című amerikai zsidó lapban hirdeti magát egy Reverend, aki esket, te-

met igen olcsón, újonnan épült házak

és átépült üzleti helyiségek pallási

malasztal való avaralásal pallalja

igen méltányosan és azonkívül föl-

vesz egyes felekezeti lapokra kiadó-

hivatali árban hirdetésekkel. (Pesten

bizony elkelne egy ilyen ügyes és

sokoldali ember, tekintettel a hazai

felekezeti lapok hirdelési rovatának

OTVÁSOM

Révász Laszlo református püspök egyik

écsadásában nem tartja megengedhetőnek

a kontingens megtartását az állások betöl-

tésenél, kivéve, ha a magyarság „ezereves

kultúrájától idegen faj vagy vallás hoz-

zatartozójáról” van szó. — Ertjük a püs-

pök urat és rajta nem is csodálkozunk.

Csak azon csodálkozunk, hogy ebben az

országban nem akad egy keresztény em-

ber, aki a püspök úr figyelmét felhívja a

keresztény szeretet követelményére, mely

követelményeket, köznevelés szerinti, a

reformáció nem helyezte hatályaon kívül,

mint semita elemeket.

NEM OTVÁSOM

A csodárabbi újságokban való

reklamirozása kimondott (Thul Ha-

sem, amely gyulázatot elsősorban a

budapesti orthodox hitközségnek

kellene eliminálnia, amennyiben a

reklam-csodárabbi-szállodási megbé-

lyegzi; a pesti izraelita hitközségnek

pedig fel kellene hívnia a sajtót,

hogyan ilyen erkölcsstelen hirdetésekkel

ne közöljenek. A felhívást bizonyá-

ra meg fogja szivlelni a felekezeti

sajtó egy-keket organuma is.

OTVÁSOM

Gróf Bethlen István lapjának: „A Ma-

gyar Szemle” folytat legutóbbi száma-

ban a német protestans válságról igen

okos cikket jelent meg, amely megállapítja,

hogyan a német katolikusok tisztelttel

adoznak azoknak a protestansoknak, akik

a német terror közepete is hangsúlyoz-

zák, hogy államhűségüket hajlandók bi-

zonvítani a legmehszerebbmódo tettekkel,

de a lélek örökkévaló dolgában nem is-

merik el az államhatalom illetékességét.”

Az államnal szemben való eme állásfog-

talás tisztán zsidó, mivel hogy a zsidóság

történeti okokból, mint az állam által el-

nyomott réteg került legelőször abba a

helyzetbe, hogy erre vonatkozólag precí-

zirozza álláspontját.

OTVÁSOM

Ot mondatot mondott a merénylő

Matuska. Milyen szerencse, hogy

zagypaságában keresztény kégsze-

reket említett és nem zsidó jelvénye-

ket. Hogy ez szerencse, azt nem is

kell részleteznünk. Válság zsidók-

nal néha a negatív öröm is öröm.

OTVÁSOM

I. Egy pesti karambol következtében egy

moribiciklis meghalt. Az újszágban az

van róla írva, hogy kántor és a nagyvára-

di rabbiszeminariumot végezte. — II. Egy

ügynevezett föltisztelendő csodárabbit a

rendőrség letartóztatott. — III. Egy méz-

telenül az ablakon kidobott nő tárgyalása

alkalmából az egyik tanu, akit az elnök

zött meg, s nem is eskettettek meg, rabbi-

jelöltnek mondotta magát, de azért nem

tudta megmondani azt sem, mi a Talmud.

— Harmad eset. Szégyeljük, hogy az évez-

redes, föltétlenül tiszteltreméltó „rabbi”

nevet így sárbarányják. Ez azért van,

mert még Pesten is vannak emberek, akik önmagukat kinevezik rabbinak és semmiféle felekezeti fórum nem tesz ellenük semmit. Vannak ön-kinevezte doktorok is, de ezek a törvénnyel való összeütközésük esetén nem kompromittálják sem a tudományt, sem az egyetemet, csak önmagukat, míg a hazudozó rabbijelölt, a toloncházba kerülő csodarabbi, a motorbiciklis rabbi hallatára a társadalom egy rétegénél, szinte látjuk a gúnyos fintort s a kárörömet.

Olvasom

A Szombat illusztris munkatársa, Bettelheim Samu, Pozsonyban jelenteti meg érdekes szemlét „Judica” címen, amint erről a Szombat már megemlékezett. A legújabb füzet ismét hangosan hirdeti Bettelheim kiváló német stilusművészetét és rendkívüli szellemességét. Izeltőül néhány mondatot közreadunk: „Ein slowakisch-jüdischer Abonnent ist wie ein Lulan: er muss dreimal geschüttelt werden.” (Ezek szerint a magyar-zsidó előfizető két lulanak felel meg. A szerk.) Die Schöpfer und die Schröpfer des Zionismus sind diametrale Gegensätze. „Das Verbot elastischer Arba Kanfot ist gerecht. Mizmat Talit ist kein dehnbare Begriff“.

Nem olvasom

A Németországban lezajlott események egyik utórezgéseként regisztrálhatjuk azt a tényt, hogy a német Ufa Concern budapesti mozijai egész egyszerűen elsorvadtak. A pesti publikum nagy többsége bojkottálja az Ufa színházait. A berlini vezetőség egy darabig megpróbálta felvenni a harcot, de látva az eredménytelenséget, visszavonult és a mozikat szép csendesen eladta. Így változott meg a terézköruti Ufa filmpalota cégére is Scala-vá, és az új vezetőség roppant diplomatikusan, ugyszólván a sorok között igyekezett a pesti közönséggel tudatni azt, hogy az új cégtábla alatt új vezetőség és egyzersmind új szellem is regnál. A pesti publikum azonban gyanakvó és még a leg-

határozottabb hangon leadott kommunikéknek sem hisz, még kevésbé hisz tehát a Scala sejtelmes kommunikéknek. Azt hiszi a publikum, — a közismerten „okos” pesti publikum, — hogy a Scala elnevezés alatt a régi Ufa strohmannja lapul, ami nem felel meg ugyan a valóságnak, de továbbra is rendületlenül elkerüli az átkeresztelt müintézetet. Nem kutatjuk, hogy a jószeműnek elismert pesti közönség „ándung“-ja a strohmannságot illetően helyes vagy sem, de önkénytelenül eszünkbe jut az, hogy vannak itt Budapesten ilyen hallgatóságos, de annál makacsabb bojkott alá helyezett lokalitások is, rosszhírűnek kikiáltott kávéházak, szállodák stb. amelyeknek vezetői már évek óta hiába igyekeznek a rossz hír következményei alól kibujni. A pesti közönség nehezen felejt és ítéletében a könyörtelenségig következetes. Ezt az ítéletet sejtelmes, lágyhangú nyilatkozatokkal és kommunikékkel megváltoztatni nem lehet. Ide jobb filmekre és főleg ezekre lenne szükség.

Olvasom

A mai német viszonyok között érdemes felemlíteni, hogy egy prenzlaueri (Németország) tekintélyes nem-zsidó polgár jelentős összegű alapítványt tett az ottani *Chemra Kadisánál*, továbbá hogy a koblenzi városi tanács mindszentek napján az ottani zsidó temetőben a világháboruban elesett zsidó katonák emlékművére a város színeivel ellátott koszorút helyezett.

Nem olvasom

Schiller-jubileumokat rendeznek Németországban a zsidók kizárásával. A kultúrtörténet pedig megállapítja, hogy a nyolcvan év előtti jesiváknak költői ideálja Schiller volt. Hogy a zsidók körében mennyire ismerték műveit, mutatja az a tréfás szó: „Áz-Oszer, sagt Schiller”, — ami tulajdonképpen céloz Schiller Don Carlos-ának ama szavaira: „Also, Sir” olvasd: álzó-ször).

A kultuszminiszter helyesli a budai és pesti izr. hitközségek egyesítését

A budai és pesti izraelita hitközségek egyesítési mozgalmának ügyében *Ilóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter a sajtó részére a következő nyilatkozatot tette:

— A pesti és budai kongresszusi izraelita hitközségeknek budapesti izraelita hitközségbe való egyesítését általában helyesnek vélem. A terv megfelel annak a kormány-

zati elgondolásnak, amelyet vallok és amelynek értelmében az egyirányu és egycélú intézmények és szervezetek egyesítendőek, illetőleg együttműködésük szorosabbá volna teendő.

— A kérdés részleteiről természetesen mindaddig nem nyilatkozhatom, amíg az ügyben érdekeltek mindegyikének álláspontját nem lesz módomban megismerni.

A Lágymányosi Templomkörzet el akar szakadni Budától

A Lágymányos zsidósága el akar szakadni a budai hitközségtől: ez a „budai front” legújabb szenzációja. Ebben az ügyben vasárnap délelőtt ülést tartott a Kelenföld-Lágymányosi Templomkörzet választmánya és elhatározta, hogy

**az elszakadást az ősválasztók leszá-
vaztatása útján keresztül is viszi.**

Az ügy előzményei a következők:

Schwartz Samu, a Kelenföld-Lágymányosi Templomkörzet elnöke hat hét előtt felszólította a budai előljáróságot, hogy intézkedjék az ugynevezett iskolaadó átutalása iránt. Ezt az adót — 10%-os pótdó formájában — egyenesen a templomkörzet céljaira szavazta meg a budai hitközség képviselőtestülete. A budai előljáróság Schwartz Samu kérésére meg is ígérte az iskolaadó átutalását, de

**ennek az ígéletnek végrehajtásával
mai napig is adós maradt.**

Időközben különböző híradások terjedtek el, melyek arról szóltak, hogy a hitközség más célokra használta fel a lágymányosiaknál beszedett pénzeket. —

Ez arra indította a Templomkörzet vezetőségét, hogy megszakítsa az összeköttetést a budai hitközség vezetőségével, amely megszegte ígéletét.

Szerdán este a körzeti előljáróság egyhangulag kimondta, hogy el kíván

szakadni attól a budai hitközségtől, amely egyáltalán nem törődik a lágymányosiak érdekeivel.

A Lágymányos zsidósága — az ősválasztás útján — minden bizonnyal az elszakadás mellett fog dönteni és vagy önálló hitközséggé alakul, vagy csatlakozik a pesti hitközséghez.

TOKAJI MINTAPINCE

FUCHS LÁSZLÓ

tolcsvai bortermelő lerakata.

BUDAPEST, V. NÁDOR UTCA 5

Telefon: 81—2—74.

**3 szó csupán:
SIRKÓ
LÖWY-NÉL
BUDÁN**

II. FŐ-UTCA 79.

TELEFON: 51-5-81

**Alkalmi vételek
legolcsóbb áron!**

II. Zárda-utca 3
Margit körut sarok

Érdekes beszédek a közvacsorán

A november 27-i közvacsora fényét és jelentőségét nagyban emelte a sok idegen vendég jelenléte, akik az alkotmányozó záróülés alkalmával Budapesten tartózkodtak: vidéki rabbik és a vidéki elnökök. Nagy örömmel hallgatták Stern Samu országos elnök nagyszabásu bizakodó beszédét, mely hangosan hirdette, hogy ismert optimizmusát nem árnyékolja be se a mostani politikai konstelláció, sem a belső gazdasági helyzet. Dr. Glückstahl Samu elnökhelyettes történelmi szempontból foglalkozott a magyar zsidóság helyzetével. Mély benyomást keltett fejtegetése, midőn rámutatott a zsidó-

ság sérelmeire és elpanaszolta, hogy a magyar zsidóságnak nincsen módja, miként a multban, minden erejének megfeszítésével dolgozni a köz érdekében. Beszéde során rámutatott, szükséges volna, hogy a magyar zsidóság élvezze teljes politikai és polgári szabadságot, mert csak így volna képes olyan óriási eredményeket produkálni a dicsőséges mult mintájára.

A mély benyomást keltő beszéd után felszólalt dr. Mandel Sándor szolnoki elnök, végül Horvát Miksa körzeti elnök nipóttartó záróbeszédével véget ért a sikerült közvacsora.

*

Az új zsidó felekezeti alkotmány

Befejeződtek az új zsidó felekezeti alkotmány előkészítő munkálatai. November 27-én volt a záróülés, melynek folyamán dr. Kriszhaber Adolf budai elnök deklarációt olvasott fel, melyben kifejtette a budaiak álláspontját az adózás kérdésében. Stern Samu hosszabban reflektált a deklaráció fejtegetéseire. Stern Samu ünneplésével ért véget a nevezetes ülés, melynek során méltatták dr. Munkácsi Ernő érdemes és nagyszabásu munkásságát a hatalmas mű elkészítése körül.

TISZTUIJTÁS A PÁVA-UTCAI TEMPLOMKÖRZETBEN. F. hó 20-án kedden este iktatták be a Páva utcai templomkörzetben az új alapszabályok szerint választott új vezetőséget. Az új alapszabályok értelmében ugyanis a körzeti vezetőséget továbbra is a körzet választja, míg a körzeti elnököt a központ nevezi ki. A Pesti Izr. Hitközség nevében Blum Ödön dr. szertartásügyi előljáró jelent meg a Páva utcai körzet tisztujításán s hozta el a központ kinevezését a körzet eddigi kiváló elnökének, Vas Lajosnak, akinek érdemeit és rátermettségét ismerte el a központ akkor, mikor őt újra kinevezte

abban a pozícióban, amelyben hittestvérei bizalmából évek hosszú sora óta áll. A zsufolásig megtelt templom közönsége előtt iktatták be a megválasztott vezetőséget, amelynek során elnökhelyettes dr. Eppstein Manó lett, alelnök Herczeg Sándor és Schwarcz Viktor, a jótékony ügyosztály örökös tiszteletbeli elnöke Schwarcz Viktor, előljárók: Weisz Mór, Herczeg Sándor, Raskó Jenő, Glaser Lipót, dr. Gyulai Noé Hugó, előljáróhelyettesek: Stern Benő, Weisz Vilmos, Hoffmann Samu, Preisach G. Gusztáv, Darvas Gyula, Wimmer Mór, tárcanélküli előljárók: Czukor László, és Major Sándor, vallásgondozó: Kun Dezső, templomelőljárók: Weisz Mór, Hoffmann Samu, Szabó Rezső és Weisz Vilmos. A Páva utcai templomkörzet új tisztikarának beiktatása a körzet örömnépe volt, s reményt nyújtott arra, hogy a fővárosi zsidóság nagy tömegét magábanfoglaló Páva utcai templomkörzet vezetése továbbra is a legjobb kezekben van, továbbra is a legmegfelelőbb vezetés alatt fog állani a IX. templomkörzet.

MINDEN ÚJ KÖNYVET MEGKAPHAT. Magyar, német, francia és angol nyelven Lukács kölcsönkönyvtár és könyvkereskedésében. Budapest, V: Nádor u. 8. Telefon 80—6—57. Olcsó helybeli és vidéki előfizetési díjak! — Házhoz szállítás.

Megsemmisítették a budai közgyűlés unifikációellenes határozatát

Sós Endre főszerkesztő, a budai hitközség képviselőtestületének tagja, az unifikációs mozgalom egyik vezetője panasszal támadta meg a budai hitközség október 17-én tartott rendkívüli közgyűlésének határozatait, amelyek közül főképpen azt a határozatot sérelmezte, amelyet az előjáróság egy deklaráció puccszerű előterjesztésével provokált ki. Ez a határozat olyan tárgyakban szavaztatta meg a közgyűlést, amelyek nem szerepeltek a napirenden.

Sós Endre panaszát november 22-én kezdte tárgyalni a községkerületi biro-

ság dr. Márkus Albert törvényszéki tanácselnök elnöklésével, aki 29-én hirdett ítéletet.

A bíróság az október 17-iki közgyűlésnek legfontosabb határozatát, amellyel a közgyűlés egyhanguan tudomásul vette volna azt, hogy az unifikáció káros — teljes egészében megsemmisítette. Az ítélet megállapítja, hogy a közgyűlés vezetője szabálytalanul rendelte el a szavazást ebben az ügyben.

A budai hitközség 800 éves történetében ilyen közgyűlési határozat megsemmisítésre még precedens nem volt.

Olvason

A szombathelyi Emericanusok figyelmét felhívja az illetékes hatóság, hogy tegyenek különbséget oly családok között, akik megtartják az egyházi előírásokat és olyanok között, akik mellőzik. Szóval: ez haladás a zsidó orthodoxia szempontja felé, amelynek értelmében, nem lehet minden családnál kosztolni, csak ott, ahol kóser van.

Nem olvasom

Hallom, hogy a német hazafiak családjukban is megörökítik az istenített Führer nevét és leányaikat „Hitlerchen“ névre anyakönyveztetik. Ráth-Végh István érdekes kis tanulmányt ír ezekről a lelkesedés szülőtte nyakatekert nevekről és megírja, hogy már a napoleoni háborúk idején akadtak olyan keresztnevek, mint: „Bülowine“ „Blücherliese“ sőt egy ágyudörgéstől megvadult nyárspolgár újszülött leánykájának ezt a nevet adta: „Bomben- undgranatenhilde“. Ismeretes, hogy Jerome K. Jerome angol író nevében a „K“ Klapkát jelent, de azt kevesen tudják, hogy Gunst Sándor, Kossuth egyik hű embere, 1853 évben Londonban született fiának a „Kossuth Lajos“ keresztnevet adta. Magyarországon, az orosz-török háború idején a török szimpátia kifejezése gya-

nánt a lelkes turkofilek „Ozman“ névre keresztelték gyermekeiket. „Nincs új a nap alatt.“

Nem olvasom

A Szombat egy emigráns német olvasója érdekes levelet hozott a szerkesztőségbe. A levél egyik passzusa így szól: „Amit nem tudott Mózes elérni, azt Hitler megvalósította. Váresunkban az idén Jom-kippurkor minden zsidó üzlet zárva maradt. . .“

Olvason

Egy német horogkereszties tudós professzor, Ruhnemann, nemrég az egyik hamburgi lap hasábjain foglalkozott azzal a híres beszéddel, amelyet Mussolini a barri-i mintavásár megnyitásán tartott. Ruhnemann azt írja, hogy őt kinosan érintette Mussolini beszédének az a szakasza, amely úgy szól, hogy Olaszország földjén egy Julius Caesar, egy Augustus, egy Vergilius élt olyan időben, amikor bizonyos népek az Alpokon túl (célzás a germánokra) még írni sem tudtak. Bosszúból Ruhnemann tanár azt feleli Mussolini beszédére, hogy „kulturális téren Róma nem volt több, mint egy epizód a hellénizmus történetében.“

H I R E K

DR. FRIEDMANN IGNÁC, az ismert ügyvéd egyéni tapasztalatai alapján november 28-án a Herzl-teremben érdekes előadást tartott a mai Palesztina politikai és gazdasági jelentőségéről. A gazdaságpolitikus széles látókörével fejtegette a mai helyzetet és a jövő céljait. A nagyszámú lelkes hallgatóság élénk figyelemmel kísérte az előadást, melynek érdekességét fokozták az előadó helybeli aktuális megjegyzései.

KAHAN-FRANKL SAMU elnökleve alatt a Központi Bizottság kedden, november 27-én tartotta rendes évvégi ülését. Ezuttal első ízben vezette az új elnök a hazai orthodox zsidóság e legkiválóbb rabbi- és világi tagjaiból álló testületének tanácskozásait. Az orthodox Központi Iroda részéről Frankl Adolf örökös tiszteletbeli elnök, felsőházi tag; Hartstein Lajos ügyvezető elnökhelyettes és dr. Reiner Imre jogtanácsos vettek még részt a tanácskozáson.

A bizottság a legnagyobb figyelmet az új kongresszusi szabályzat orthodox vonatkozásaival fordította. A legnagyobb részletességgel tárgyaltattak meg az idevonatkozó kérdések és esvhangu határozatban mondták ki, hogy a magyar orthodox zsidóság érdekeinek védelmében a legmesszebbmenő gondoskodást tartják szükségesnek. Erre azonban a további elhatározások előtt elsősorban békés megállapodás keretében kell törekedni. A bizottság az irányelvek részletes megállapítása mellett általánosságban is leszögezte azt az álláspontját, hogy különösen az orthodox zsidóság vallási és valláselvi érdekeiből semmit sem áldozhat fel és hogy az idevonatkozó eddigi hátrányok orvoslását is legfőbb céljául tüzi ki. Ez tartósan bizonyítaná a kongresszusi zsidósággal való továbbzavartalan békés egymásmelletti működést, ami a hazai zsidóság egyetemes érdeke is.

AZ IZRAELITA MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT FELOLVASÓ ÜLÉSE. F. hó 28-án tartotta az IMIT évadnyitó ülését. **Kóbor Tamás** elnöki megnyitóját után dr. **Kiss Arnold** készülő regényéből mutatott be képeket. Dr. **Kunos Ignác** „Pályám emlékezete” című értekezését olvasta fel.

A MIKÉFE GYÁSZSA. Nagy veszteség érte a Mikéfé egyik alelnökét: **Székelv Bertalan** elhunytával, ki csaknem negyedszázada volt az egyesületnek egyik lelkes vezetőségi tagja, 1923-tól pedig alelnöke, egyben elnöke és megalapítója a Mikéfe Jótékonysági Asztaltársaságnak.

Mint az egyesület neveltjét hűség és szeretet csatolta ahhoz és különösen az iparos ágat szolgálta példás áldozatkészséggel, lelkesedéssel és kitartó munkával. Ő tömörítette a Mikéfe volt pártfogoltjait, a fővárosban tisztos pozíciót betöltő iparosokat egy táborba és a legváltóságosabb időben e testület ugyyszólván megmentette a tanoncotthont. Folyó hó 20-án volt a temetése, melyen részt vett a Mikéfe vezetősége és a volt és jelenlegi növendékek százai. A koporsónál az egyesület közszereletben álló elnöke: **Dr. Stein Emil** méltatta az elhunyt nagyszerű egyéniségét, aki példát mutatott arra, hogy miként kell a pártfogoltból pártfogóvá lenni aki lelkét vitte az egyesületbe és aki a vaskalapács mellett aranykalapáccsal is rendelkezett: nemes jó szívvvel, mely az árvákért és elhagyottakért dobogott. A mély hatást keltő gyászbeszéd után **Gálosi József** a Mikéfe Jótékonysági Asztaltársaság társelnöke a Mikéfe Mesterek mély hódolatát és bucsuját fejezte ki, míg a sírnál egy növendék a kis testvérek nevében vett búcsút tőle. Az egyesület legközelebb gyászünnepelet tart, amidőn az emlékbeszéd tartására az egyesület diszelnökét: **Hevesi Simon** vezető főrabbit kéri fel.

A VIII. TEMPLOMKÖRZET ÚJ VEZETŐSÉGE. Elnök: **Weisz Márk**, elnökhelyettes: **dr. Körmöczy Zoltán**, alelnökök: **Braun Vilmos** és **Wertheimer Lajos**, előljárók: **dr. Gelencsér Miksa**, **dr. Weinberger Lipót**, **Weisz Mór**, **dr. Balázs József**, **Feldmann Salamon** és **dr. Riegler Bernát**. Helyetteselőljárók: **Spiegel Rezső**, **dr. Várkonyi Gyula**, **Benedek Dezső**, **Rosenberg Ernő**, **Wollner Lipót** és **Goldner Jenő**.

Nem olvasni

Nem régiben jelent meg **Egon Erwin Kischnek** egy szenzációs kötete: „**Történepek hét ghetből**” cím alatt. A könyvnek a párisi ghetóra vonatkozó cikkei egy laptársunk leköszölte — mint **E. E. Kisch** által eredetileg a lap részére készült riportot. Köztudomású, hogy **Kisch** tiltott bevándorlás miatt hat hónapra elítélve, törött lábbal fekszik az ausztráliai Sidney rabkórházban — igaz, tehát laptársunknak igen kevés a rizikója abban az irányban, hogy **Kisch** tiltakozni fog a közlés miatt. Viszont ily módon túl könnyü mesterség „eredeti” riportot közölni.

Reminiszcenciák a Nemzetközi Erkölcsvédelmi Kongresszushoz

A nemzetközi erkölcsvédelmi kongresszus fő témája a prostitúció elleni küzdelem volt. Jómagam a prostitúcióhoz nagyon is közelálló kérdéstről, a psychopathia megelőzéséről és gyógyításáról értekeztem. E kongresszus keretében is hirdetem, hogy sokkal nagyobb horderejű a kórság megelőzése, mint a meglevő betegség gyógyítása.

Bár legmesszebbmenően modern természettudományi alapon állok, Istenhívő és vallásos vagyok s mély meggyőződéssel hirdetem azon elvet, hogy szent válásunk és a természettudomány legszigorúbb dogmái összeférnek, sőt hogy szentkönyveink telvék hatalmas bölcsesetre valló tudományos alaptételekkel. Midőn a biblia röviden, de velősen leszögezi az apák bűneinek az utódokra való végzetes kihatását, megvetette, a jelenleg annyit hirdetett s gyakran végzetes tévedésekre vezető, fajhygiéne alapkövét. Természetesen tekintetbe kell venni, hogy úgy a kóros, mint a kívánatos szellemi és testi tulajdonságok átöröklésénél nemcsak a szülők, hanem a felhágó és oldalágon levő rokonok is döntő szerepet játszhatnak, úgyhogy testben és lélekben, az emberi lehetőség keretén belül majdnem tökéletes szülők utódainál is tapasztalhatunk szomatikus, intellektuális vagy morális deffektusokat.

Említettem vallás erkölcsi alapon álló, kiegyensúlyozott, harmonikus családi keret az esetek javarészában psychopathiás morális deffektusok szerzését (kivéve, ha az illető rossz társaságba keveredik) kizárja, de a veleszületett erkölcsi hiányok kiegyensúlyozására határozott előnnyel jár.

Környezetváltozás a psychopathia legkülönbözőbb megnyilatkozásainak kitünő gyógyszere, természetesen az új milliónek a régihez képest, lelki és testi ellátás dolgában egyaránt előnyöket kell biztosítania.

Minden labilis idegrendszerű psychopata, jó és rossz értelemben könnyen befolyásolható, ez egyének a legszuggesztibilisek, ezek hallgatnak legkönnyebben kísértésekre s ők téríthetők kellő rátermettséggel bíró, pap, orvos és pedagógus révén az igaz útra. Az ú. n. ultramodern istentagadók által lemosolygott vallás

malasztja néha csodákat művel s a szuggesztív psychotherapia, kellő kitartással alkalmazva, gyakran győzedelmeskedik a bűn fertőjébe süllyedő bűnös hajlamain. A modern psychotherapia két nagy mestere, Freud és Adler, a psychoanalízis és induvidiálpsychológia hatalmas lélek-elemző tudásának megalkotói, talán nem véletlenül zsidók s talán érthető az antiszemita hamba beállítása, hogy a psychoanalízis, „jewish science“, mert tagadhatatlan, hogy a lelkivilág mélységeinek kellő megvilágítására és elemzésére a hithű zsidó mélyszántású lelkibeállítása a legalkalmasabb.

Egyébként a vallás és a psychoanalízis kapcsolata úgy az orvosokat, mint a papokat sokat foglalkoztatja: az evangélikus egyház képviselői az „Ethik“ című lapban tették szóvá, hogy míg a katolikus szentegyház a gyónás révén nagy értékű psychotherapiás eljárás fölött rendelkezik, addig az evangélikus papság ily és hasonló ténykedést nem fejthet ki; hasonlóképen értekeztem az „Egyenlőség“ hasábjain és fejtegetéseimet dr. Hevesi Simon vezető főrabbi úr méltatta alátámasztó hozzászólásra.

Alláspontom, hogy minden felekezet papjának hívei lelkivilágával is kell foglalkoznia,

Henri Damaye „Psychiatrie et civilisation“ című, nemrég megjelent művében egy egész fejezetet szentel a vallásnak, mint a psychopathák kezelésében nagy horderejű gyógytényezőnek s hozzáfűzi a zene therapeutikus értékét, példaként említve, hogy valahányszor Saul lelkiállapota megkivánta, Dávid lantjával nyugtatta meg őt.
Dr. Deutsch Ernő

Olvason

Palesztinában több a férfi, mint a nő, A genfi Női Liga éppen ezért az angol kormánytól több ezernyi külön női certifikátumot kér. Ha ezt a kérést az angol kormány nem fogja honorálni, akkor bizony rosszabb, mint Fáraó, aki csak a zsidó fiuk életét nem kívánta, de a lányok születését nem akadályozta meg.

Felolós szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.
Postatakarékszám 16.760

Neufeld Zoltán (PANNONIA) nyomda Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09.